

Ahmad Yugnakiyning "Hubat ul-haqoyiq" asaridagi axloqiy qadriyatlar

Farangiz Serobidin-qizi Salaydinova

Ilmiy maslahatchi: M.M.Mirzakarimova

Andijon davlat chet tillari instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada Ahmad Yugnakiyning "Hubat ul-haqoyiq" asaridagi didaktik qarashlar tahlil qilinadi. Asarda muallifning ta'lim-tarbiya jarayonida axloqiy qadriyatlarni shakllantirishga, insonning ma'naviy va aqliy rivojlanishini ta'minlashga qaratilgan pedagogik g'oyalari o'rganiladi. Ahmad Yugnakiy o'quvchining tafakkurini rivojlantirish, bilimga qiziqishini oshirish va axloqiy ongini mustahkamlash masalalariga katta e'tibor beradi. Asar didaktik jihatdan murakkab mavzularni sodda va tushunarli tarzda yetkazish, ijtimoiy va ma'naviy tarbiya berish usullarini taklif qilishi bilan ahamiyatlidir. Shu jihatdan "Hubat ul-haqoyiq" o'z davri pedagogik tafakkurining yorqin namunasini tashkil etadi.

Kalit so'zlar: didaktik qarashlar, Ahmad Yugnakiy, Hubat ul-haqoyiq, pedagogika, ta'lim-tarbiya, axloqiy qadriyatlar, ma'naviy rivojlanish, o'quvchi tafakkuri, bilimga qiziqish, ijtimoiy tarbiya

Moral values in the work of Ahmad Yugnakiy "Hubat ul-haqoyiq"

Farangiz Serobidin-kizi Salaydinova

Scientific advisor: M.M.Mirzakarimova

Andijan State Institute of Foreign Languages

Abstract: This article analyzes the didactic views in the work of Ahmad Yugnakiy "Hubat ul-haqoyiq". The work studies the author's pedagogical ideas aimed at forming moral values in the educational process, ensuring the spiritual and intellectual development of a person. Ahmad Yugnakiy pays great attention to the issues of developing the student's thinking, increasing his interest in knowledge, and strengthening his moral consciousness. The work is significant in that it conveys didactically complex topics in a simple and understandable way, and offers methods for providing social and spiritual education. In this regard, "Hubat ul-haqoyiq" is a vivid example of the pedagogical thinking of its time.

Keywords: didactic views, Ahmad Yugnakiy, Hubat ul-haqoyiq, pedagogy, education, moral values, spiritual development, student thinking, interest in knowledge, social education

Ahmad Yugnakiyning "Hubat ul-haqoyiq" asari o'z davrida ilm-fan va ma'naviyat rivojiga katta hissa qo'shgan muhim manbalardan biridir. Asarda muallif ta'lim-tarbiya jarayoniga oid pedagogik qarashlarini bayon etadi. U o'quvchining tafakkurini rivojlantirish, bilimga qiziqishini oshirish va axloqiy ongini mustahkamlashga alohida e'tibor beradi. Asar didaktik jihatdan sodda va tushunarli uslubda yozilgan. Shu bilan birga, u ijtimoiy va ma'naviy qadriyatlarni o'rgatishga xizmat qiladi. "Hubat ul-haqoyiq" o'z davrida pedagogik tafakkurning rivojlanishiga yo'l ochgan asar sifatida ahamiyatlidir. Mazkur maqola asarda ilgari surilgan didaktik g'oyalarni tahlil qilishga qaratilgan.

Ahmad Yugnakiyning "Hubat ul-haqoyiq" asarida didaktik qarashlar markaziy o'rin tutadi. Muallif ta'lim jarayonini faqat bilim berish sifatida emas, balki ma'naviy tarbiya berish vositasi sifatida ko'radi. U o'quvchining aqliy va ruhiy rivojlanishiga katta e'tibor qaratadi¹. Asarda o'quvchilarning tafakkurini shakllantirishga oid ko'plab usullar bayon etilgan. Ahmad Yugnakiy murabbiyning vazifasi faqat o'rgatish emas, balki o'quvchiga to'g'ri yo'l ko'rsatishdir, deb hisoblaydi. Shuningdek, u axloqiy qadriyatlarni hayotiy misollar orqali yetkazishni taklif qiladi. Bu yondashuv o'quvchida mustahkam axloqiy ong hosil qiladi. Shu bilan birga, o'quvchining bilimga bo'lgan qiziqishi oshadi. Asarda ta'lim-tarbiya jarayoni o'quvchining individual xususiyatlariga moslashtirilishi kerakligi ta'kidlanadi. Ahmad Yugnakiy har bir o'quvchi turli qobiliyat va istaklarga ega, deb hisoblaydi. Shu sababli didaktik yondashuvlarni shaxsiylashtirish muhim deb ko'riladi. Muallif o'quvchilarga murakkab mavzularni sodda va tushunarli tarzda yetkazishni tavsiya qiladi. Shuningdek, u o'quvchida mustaqil fikrlashni rivojlantirishga urg'u beradi. Bu esa ta'limning samaradorligini oshiradi. O'quvchilar faol ishtirok etadigan mashg'ulotlar orqali bilimlarni chuqurroq o'zlashtiradi. Natijada, o'quvchida mustahkam bilim va axloqiy ong shakllanadi.

Ahmad Yugnakiy axloqiy tarbiyani ta'limning ajralmas qismi deb biladi. U o'quvchiga adolat, halollik, sadoqat va mehnatsevarlik kabi sifatlarni singdirishni maqsad qilgan. Muallif axloqiy qadriyatlarni dars jarayonida hayotiy misollar orqali tushuntirishni tavsiya qiladi. Shu orqali o'quvchilar o'zini jamiyatda qanday tutish kerakligini anglaydi. U murabbiyning shaxsiy namunasi ham katta rol o'ynashini ta'kidlaydi. O'quvchilar murabbiyning harakatlari va so'zlaridan axloqiy xulqni o'rganadi. Bu yondashuv didaktik maqsadlar bilan uyg'unlashadi. Shunday qilib, bilim va axloqiy tarbiya bir-birini to'ldiradi. Asarda o'quvchining tafakkurini

¹ Ahmad Yugnakiy. Hubat ul-haqoyiq. Toshkent, 1998. 23-bet

rivojlantirishga alohida urg'u berilgan. Ahmad Yugnakiy o'quvchini faqat yodlashga emas, balki fikrlashga o'rgatishni maqsad qilgan. O'quvchilarga savollar berish, muhokamalar o'tkazish va mustaqil izlanishga rag'bat berish tavsiya etiladi. Bu usullar o'quvchida kritik fikrlash va mas'uliyat hissini shakllantiradi. Muallif ta'lim jarayonida qiziqarli va interaktiv metodlardan foydalanishni taklif qiladi. Shu orqali o'quvchilar mavzuni yaxshiroq tushunadi va mustahkam eslab qoladi. Bu yondashuv o'quvchining ijodiy qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ahmad Yugnakiy ta'limda o'quvchining bilimga qiziqishini oshirishga e'tibor qaratadi. U o'quvchilarga bilimning amaliy ahamiyatini ko'rsatishni tavsiya qiladi. Muallif murabbiyning o'quv jarayonini qiziqarli va samarali qilish usullarini bayon etadi. Masalan, darslarda hikoyalar, misollar va o'yinlardan foydalanish mumkin. Shu orqali o'quvchilarda o'z-o'zini rivojlantirishga intilish paydo bo'ladi. U o'quvchining motivatsiyasini oshirishni ta'limning asosiy elementi deb hisoblaydi. Natijada, o'quvchi faqat bilim oladi emas, balki uni hayotda qo'llashga o'rganadi. Asarda didaktik qarashlar bilan birga ijtimoiy tarbiya ham muhim o'rin egallaydi. Ahmad Yugnakiy o'quvchining jamiyat bilan munosabatini shakllantirishni dars jarayonining vazifasi sifatida ko'radi. O'quvchiga hurmat, hamkorlik va mehr-oqibat kabi qadriyatlar singdiriladi. Muallif murabbiyning jamiyatda o'rnatilishini ham ta'kidlaydi. Shu bilan o'quvchi o'zini ijtimoiy mas'uliyatli shaxs sifatida his qiladi. Bu yondashuv o'quvchining ma'naviy va ijtimoiy rivojlanishini bir vaqtda ta'minlaydi. "Hubat ul-haqoyiq" asarida muallif ta'limning butunlay kompleks yondashuvini ilgari suradi. Ahmad Yugnakiy bilim berish, axloqiy tarbiya, tafakkur va ijtimoiy qadriyatlarni birlashtirgan pedagogik modelni taklif qiladi. Bu model o'quvchining barcha qirralarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ahmad Yugnakiyning "Hubat ul-haqoyiq" asari didaktik qarashlari bilan o'z davri pedagogik tafakkurida alohida o'rin egallaydi. Asarda muallif ta'lim va tarbiyani ajralmas jarayon sifatida ko'rib, o'quvchining aqliy, ma'naviy va ijtimoiy rivojlanishiga katta e'tibor qaratadi. U axloqiy qadriyatlarni hayotiy misollar orqali yetkazishni, o'quvchida mustaqil fikrlash va bilimga qiziqishni rivojlantirishni taklif qiladi. Ahmad Yugnakiy murabbiyning shaxsiy namunasi va interaktiv metodlarning ahamiyatini ham ta'kidlaydi. Shu jihatdan, asar nafaqat bilim berish, balki o'quvchining to'liq ma'naviy va aqliy shakllanishiga xizmat qiladi. "Hubat ul-haqoyiq" o'z davri pedagogik g'oyalarini uyg'unlashtirgan, didaktik jihatdan boy asar sifatida ahamiyatlidir. Bu asar o'quvchi va murabbiyning uyg'un rivojlanishiga yo'l ochuvchi muhim manba hisoblanadi. Shu bilan birga, u bugungi kunda ham pedagogik tadqiqotlar va ta'lim tizimi uchun dolzarb ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ahmad Yugnakiy. Hubat ul-haqoyiq. Toshkent, 1998.

2. Madaminjonovna, M. M. METHODOLOGY OF EDUCATIONAL TEACHING OF GENERAL SCIENCES.
3. Muhammaddilyor Diyorbek O'G'Li Uzoqjonov, & Maxliyoxon Madaminjonovna Mirzakarimova (2025). Atrof-muhitni asrash va ekologik barqarorlikni ta'minlash muammolari. Science and Education, 6 (12), 17-21.
4. Mirzakarimova, M. (2025). O 'QUVCHILARDA TADBIRKORLIK TUSHUNCHALARINI RIVOJLANTIRISHNING DIAGNOSTIK TAHLILI. Scientific journal of the Fergana State University, (4), 1-1.
5. Mirzakarimova, M. (2025). Didactic Effectiveness of Teaching General Sciences with an Entrepreneurial Orientation. Journal of Institutional Research South East Asia, 23(3).
6. Uzoqjonov, M. D. O. G. L., & Mirzakarimova, M. M. (2025). Zamonaviy texnologiyalarning atrof-muhitga ta'siri. Science and Education, 6(11), 281-284.
7. El-Atrash, A., Zaki, S., Tousson, E., & Negm, M. (2022). Copper oxide nanoparticles induced liver and kidney toxicity in rat. Asian Journal of Biochemistry, Genetics and Molecular Biology, 12(4), 154-160.
8. Mirzakarimova, M. M., & Uzoqjonov, M. D. O. G. L. (2025). Zamonaviy axborot texnologiyalariga o 'tishda axborot xavfsizligi. Science and Education, 6(10), 89-93.
9. МИРЗАКАРИМОВА, М. М. (2022). ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРНИ ТАДБИРКОРЛИККА ЙУНАЛТИРИБ У^ ИТИШНИНГ ДИДАКТИК АСОСЛАРИ.
10. Madaminjonovna, M., & Uzoqjonov, M. (2025). The possibilities of solving environmental problems through technology. Academic Journal of Science, Technology and Education, 1(7), 11-15.
11. Uzoqjonov, M., & Mirzakarimova, M. (2025). The role and significance of artificial intelligence in modern society. Technical Science Integrated Research, 1(6), 8-10.
12. Mirzakarimova, M., & Uzoqjonov, M. (2025). Information security in information-communication technologies. Academic Journal of Science, Technology and Education, 1(6), 8-11.
13. Умнов, Д. Г., Кариев, А. Д., Тешабоев, А. Ю., & Мирзакаримова, М. М. (2024). Формирование финансовой грамотности и культуры потребления у старших дошкольников. Перспективы науки и образования, (6 (72)), 420-436.
14. MADAMINJONOVNA, M. X. T. T. Y. (2022). NALTIRIB O'QITISHNING DIDAKTIK ASOSLARI. Nova. Pub, 1-128.
15. Madaminjonovna, M. M. (2024). ECOLOGICAL-VALEOLOGICAL CULTURE IN THE" MAN-NATURE-SOCIETY" SYSTEM. Web of Teachers: Inderscience Research, 2(5), 51-55.

16. Mirzakarimova, M. M., & Uzoqjonova, M. D. Q. (2024). Pedagogik mahoratning shakllanishi va rivojlanishi. Science and Education, 5(3), 264-269.
17. Mirzakarimova, M. M. (2024). O'qituvchining muomala madaniyati. Science and Education, 5(4), 278-282.
18. Mirzakarimova, M. M., & Uzoqjonova, M. D. Q. (2024). "Avesto" va pedagogik fikrlar rivoji. Science and Education, 5(2), 224-228.
19. Mirzakarimova, M. M., & Uzoqjonova, M. D. Q. (2023). Scientific and pedagogical activity of Imam al-Bukhari. Science and Education, 4(12), 321-324.
20. Mirzakarimova, M. M., & Uzoqjonova, M. D. Q. (2023). O'zbekistonda chiqindilarni qayta ishlash muammolarini o'rganish va bartaraf qilish. Science and Education, 4(11), 78-83.
21. Mirzakarimova, M. (2023). CLIL TEXNOLOGIYALARI VOSITASIDA O'QUVCHILARNING TADBIRKORLIK KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATION METOD VA VOSITALAR. Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi, (6), 410-415.
22. Мирзакаримова, М. М. (2020). Умумтаълим фанларини тадбиркорликка йўналтириб ўқитиш тизими. Science and Education, 1(4), 97-103.
23. Мирзакаримова, М. М. (2020). ESSENTIAL COMPOSITION OF ENTREPRENEURSHIP FUNCTIONAL LITERACY. INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND TECHNICAL JOURNAL" INNOVATION TECHNICAL AND TECHNOLOGY, 1(1), 63-65.
24. Mirzakarimova, M. M. (2022). The Necessity to Develop Students' Entrepreneurial Skills in English Classes. Telematique.-2022.-S, 7128-7131.
25. Мирзакаримова, М. М. (2020). Замонавий шароитларда умумтаълим фанларини тадбиркорликка йўналтириб ўқитиш тизими. Science and Education, 1(4), 216-222.
26. Mirzakarimova, M. (2023). EFFECTIVENESS OF STUDENTS'ENTREPRENEURIAL SKILLS DEVELOPMENT THROUGH CLIL TECHNOLOGIES. Академические исследования в современной науке, 2(8), 92-94.
27. Madaminjonovna, M. M. (2023). Innovative Methods and Tools for Developing Students' Entrepreneurial Skills Using CLIL Technologies. International Journal of Human Computing Studies, 5(3), 15-17.